

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Tid:	Torsdagen den 5 juni 2025 kl. 09:00-11:00 kl 9.30-10.30 besök av ICLD-delegation från Bogota, Colombia	
Plats:	Esplanaden, Stadshuset	
Beslutande:	Charlotta Westerlund (S), ordförande Josefin Gustafsson (M) ersätter Solveig Granberg (C) Ari Leinonen (S) Mehrana Bassami (S) Alireza Mosahafi (M) Tobias Holmbom (V) ersätter Linda Lotare (V) Lucas Nilsson (KD) ersätter Maria Lindvall (-)(L)	
Övriga deltagare:	Se sidan två	
Utses att justera:	Josefin Gustafsson (M)	
Sekreterare:	<i>digital signering</i> Sofia Gustafsson	§§ 32-36
Ordförande:	<i>digital signering</i> Charlotta Westerlund	
Justerare:	<i>digital signering</i> Josefin Gustafsson (M)	

BEVIS**Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag**

Organ:	Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott
Sammanträdesdatum:	2025-06-05
Anslaget har satts upp:	2025-06-12
Anslaget tas ner:	2025-07-18
Förvaringsplats:	Kommunkansliet
Underskrift:	Sofia Gustafsson (<i>digital signering</i>)

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Titti Ådén (S)

Mariam Salem (MP)

Tjänstepersoner

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Sofia Gustafsson, nämndsekreterare

§ 32

Diariennr: KS-2025/00019

JUSK Tid för justering

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att Josefin Gustafsson (M) justerar protokollet tillsammans med ordförande.

Att protokollet justeras digitalt senast den 11 juni 2025.

§ 33

Diariennr: KS-2024/00958

JUSK yttrande på motion 18/2024: Förläng serveringstiden i Umeå**Beslut**

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att stycke 6 och 7 i tjänsteskrivelsens yttrande utgår och ersätts med texten ” I Umeå kommun är vi positiva över den utvecklingen vi ser i Unga enkäten och ser därför inget behov av att utöka serveringstiden.”

Att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen

Ärendebeskrivning

Joline Göttfert, Moderaterna, har lämnat in en motion som föreslår kommunfullmäktige att besluta att uppdra till Miljö – och hälsoskyddsnämnden att förlänga serveringstiden till kl. 03.00 för serveringstillstånd.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig på motionen och föreslår kommunfullmäktige att den avslås.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Bestämmelserna om serveringstid syftar främst till att motverka olägenheter i fråga om ordning och nykterhet samt störningar i omgivningarna runt serveringsställena. Det har också en rent folkhälsopolitisk betydelse eftersom ökad tillgång till alkoholdrycker ofta leder till ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Det är kommunen som beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Om inte kommunen beslutar om andra tider, får andra alkoholdrycker än folköl och alkoholdrycksliknande preparat serveras enligt alkohollagens normaltids, det vill säga påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast klockan 01.00. Kommunen kan besluta om såväl utvidgade som mera inskränkta

serveringstider utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. När kommunen ska besluta om serveringstider ska den särskilt ta hänsyn till var serveringsstället har sin geografiska belägenhet. Vissa områden är mer känsliga för störningar och olägenheter vad gäller ordning och nykterhet. Servering i vissa i områden kan också innebära en särskild risk för människors hälsa. Det kan exempelvis vara vissa bostadsområden eller där det finns skolor eller fritidsgårdar. Områden där det finns institutioner för missbrukare eller liknade verksamhet kan också vara känsliga. Miljö – och hälsoskyddsnämnden lyfter i sitt yttrande att den svenska alkoholpolitiken bygger på kunskapen om att tillgängligheten till alkohol är av betydelse för konsumtionen och omfattningen av de skador alkoholen kan orsaka. Nämnden lyfter vidare att åtgärder som begränsar tillgängligheten till alkohol därav är grundläggande i det förebyggande arbetet och att en av dessa åtgärder är reglerade öppettider för serveringsställen.

Folkhälsomyndighetens statistik från de senaste 20 åren visar att bland befolkningen 16–84 år har andelen riskkonsumenter av alkohol minskat årligen från 18,1% 2004 till 15,5% 2024, och andelen som inte dricker alkohol har under samma period ökat från 13% till 18,4%. Umeå kommuns egna UNGA – enkät (åk 7 – åk 3 gymnasiet) visar att andelen ungdomar som aldrig druckit alkohol fortsätter öka. 62% av tjejer och 69% av killar uppger att de aldrig druckit alkohol (UNGA 2024). Nästan nio av tio högstadiungdomar dricker inte alkohol. Av de som druckit alkohol är det majoriteten, 12 av 15 procent, som har provat någon eller några gånger. Andelen som dricker någon gång i månaden har minskat sedan år 2014 och är nere på tre procent. Cirka en procent dricker varje helg eller oftare. På gymnasiet är det 42 procent av ungdomarna som aldrig har druckit alkohol. Andelen som inte dricker har ökat med tio procentenheter sedan år 2014. En femtedel av ungdomarna på gymnasiet säger att de provat alkohol någon eller några gånger. Sex procent av ungdomarna på gymnasiet dricker varje helg eller oftare. Från 2014 till 2024 har andelen ungdomar som dricker varje helg legat på 3–4 procent medan andelen som aldrig druckit alkohol ökat med tio procentenheter. Två procent av tjejerna och fyra procent av killarna har använt narkotika under de senaste 30 dagarna eller de senaste tolv månaderna. Två procent använde narkotika för mer än tolv månader sedan. Totalt sett har 95 procent av tjejerna och 93 procent av killarna aldrig använt narkotika. En minskad användning av narkotika har skett sedan 2014. Sammanfattningsvis har det generella användandet av

alkohol bland unga gått ner under den senaste tioårsperioden, även användandet av narkotika har gått ner. Samtidigt ligger siffran relativt stabilt (ca 3 - 4%) vad gäller ungdomar som dricker alkohol varje helg eller oftare.

Umeå kommuns lägesbild från 2023 "Brottsligheten i Umeå" visar att det sker färre fall av misshandel i offentlig miljö på helgkvällar i samband med krogbesök. Rapporten visar på en intervju med polis som bekräftar bilden att antalet fall av misshandel minskat i Umeå över tid vad gäller våld utomhus i den offentliga miljön. Minskningen kan kopplas till samhälleliga förändringar när det gäller tolerans för fysiskt våld, men också användning av alkohol. Unga idag dricker inte på samma sätt och i samma utsträckning som för tio år sedan. Polisen lyfter också ett aktivt arbete mot våld i krogmiljö som en möjlig framgångsfaktor.

En jämförelse med andra större kommuner visar att Umeå har mer restriktiva serveringstider. Flera kommuner har tillåtit servering till kl. 02.00 eller senare, ofta med villkor om ordningsvakter och andra säkerhetsåtgärder.

I Umeå kommun är vi positiva över den utvecklingen vi ser i Unga enkäten och ser därför inget behov av att utöka serveringstiden.

Beslutsunderlag

Motion 18/2024

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Annika Dalén, utvecklingsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Charlotta Westerlund (S) för Socialdemokraterna och Tobias Holmbom

(V) – avslag till motionen och att stycke 6 och 7 utgår och ersätts med texten "I Umeå kommun är vi positiva över den utvecklingen vi ser i Unga enkäten och ser därför inget behov av att utöka serveringstiden."

Josefin Gustafsson (M), Alireza Mosahafi (M) och Lucas Nilsson (KD) -
bifall till tjänsteskrivelsens förslag (bifall till motionen)

Propositionsordning som godkänns

Ordförande ställer tjänsteskrivelsens förslag mot Socialdemokraterna och Vänsterpartiets ändringsförslag. Jämställdhetsutskottet beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag. Votering begärs.

Ja-röst för bifall till Socialdemokraterna och Vänsterpartiernas förslag.

Nej-röst för bifall till tjänsteskrivelsens förslag

Omröstningsresultat

Ledamot/tj.ersättare	Ja	Nej	Avstår
Charlotta Westerlund (S)	X		
Josefin Gustafsson (M)		X	
Ari Leinonen (S)	X		
Mehrana Bassami (M)	X		
Alireza Mosahafi (M)		X	
Tobias Holmbom (V)	X		
Lucas Nilsson (KD)		X	
Summa	4	3	0

Med 4 ja-röster mot 3-nej röster beslutar jämställdhetsutskottet enligt Socialdemokraterna och Vänsterpartiets ändringsförslag.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

§ 34

Diariennr: KS-2025/00452

Remiss: En ny modell för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för nyanlända och icke-medborgare, S2025/00911

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att godkänna förslag till yttrande

Reservation

Alireza Mosahafi (M), Josefin Gustafsson (M) och Lucas Nilsson (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun har beretts möjlighet att yttra sig på betänkandet En ny modell för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för nyanlända och icke-medborgare. Syftet med utredningsuppdraget har sammanfattningsvis varit att:

- analysera och ta ställning till på vilket sätt personer som kommer till Sverige som nyanlända ska kvalificera sig till förmåner enligt socialförsäkringsbalken samt till ekonomiskt bistånd,
- analysera och ta ställning till på vilket sätt icke-medborgare som redan bor i Sverige genom övergångsbestämmelser, ska kvalificera sig till förmåner enligt socialförsäkringsbalken samt till ekonomiskt bistånd
- föreslå en ny modell för successiv kvalificering till socialförsäkringsförmåner och för kvalificering till ekonomiskt bistånd
- lämna förslag på hur rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen kan avskaffas eller begränsas för nyanlända som får etableringsersättning
-

I betänkandet föreslås att den som bosätter sig i Sverige, oavsett medborgarskap, har en kvalificeringstid på fem år inom en

femtonårsperiod för socialförsäkringsförmåner. Tiden ska kunna förkortas genom uppfyllande av inkomstvillkor. Socialförsäkringsförmånerna som föreslås omfattas av kvalificeringsvillkor är föräldrapenning på grundnivå och lägstannivå, barnbidrag (inklusive flerbarnstillägg), omvårdnadsbidrag, sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning, merkostnadsersättning, assistansersättning, bostadsbidrag, bostadstillägg och äldre försörjningsstöd. Vad gäller ekonomiskt bistånd föreslår utredningen att endast den som är svensk medborgare ska ha rätt till försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Det finns också internationella åtaganden och svensk lag som säger ska även vissa grupper ska behandlas lika med svenska medborgare, däribland nordiska medborgare, de som har vistats i Sverige i mer än tre månader och har uppehållsrätt som arbetstagare eller egenföretagare, den som har permanent uppehållsrätt, den som har beviljats internationellt skydd och den som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. För övriga grupper föreslår utredningen att rätt till försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd finns tidigast från och med att hen har vistats lagligen i Sverige under de senaste fem åren utan avbrott.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Jämställdhetsutskottet ställer sig mycket kritiskt till utredningens samtliga förslag.

Förslagens konsekvenser i relation till syftet

Syftet med de föreslagna modellerna ska vara att minska risken för att socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd fungerar som så kallade tilldragningsfaktorer för migranter. Syftet är också att stärka drivkraften att snabbt komma i arbete och egen försörjning och därigenom motverka utanförskap och långvarigt bidragsberoende. I den forskningsöversikt som presenteras i utredningen lyfter man erfarenheter från Danmark som särskilt relevanta. Där såg man positiva sysselsättningseffekter upp till fyra år efter en sänkning av kontantbidrag. Därefter upphörde effekten och arbetsutbudet jämnades ut mellan flyktingar som utsattes för sänkning och flyktingar som inte utsattes på grund av att de invandrat precis innan sänkningen infördes. Bidragssänkningen fick samtidigt flera negativa effekter för flyktingarna själva, deras barn och utomstående, bland annat i form av fattigdom och ökad kriminalitet. Man lyfter i utredningen att de föreslagna kvalificeringsvillkoren bedöms minska invandringen till Sverige

av personer från tredjeland som inte kommer hit för att arbeta, med omkring 5–10 procent och sysselsättningen i den grupp som träffas av kvalificeringsvillkoren förväntas öka med omkring 8–20 procentenheter. Däremot ser man att reformen kommer att leda till att fler kommer att jobba svart och begå brott för att klara sin försörjning, att ökad sysselsättning förbättrar den ekonomiska integrationen medan ökad brottslighet försämrar den sociala och kulturella integrationen. Det integrationspolitiska målet om bättre utbildningsresultat bland personer med utländsk bakgrund blir också svårare att uppfylla.

Jämställdhetsutskottet anser att de negativa konsekvenserna som utredningen själv förutser att förslagen kommer att innebära inte rimligtvis uppväger eventuella vinster i form av delvis uppnått syfte.

Förslagets konsekvenser för kommuner och lokalsamhällen

Utredningen lyfter att kommunerna har fortsatt det yttersta ansvaret för dem som vistas där och bland dem som inte uppfyller kvalificeringsvillkoret för ekonomiskt bistånd kommer fler i stället att ansöka om bistånd i akuta nödsituationer. I förlängningen medför reformen en risk för att socialtjänsten ställs inför ökande problem relaterade till psykisk ohälsa, missbruk och utsatta barn. Detta kommer att medföra längre handläggningstider för ärenden om ekonomiskt bistånd och ett behov av ytterligare handläggare för kommunerna, och utredningen beräknar att reformen försvagar kommunsektorns finanser med cirka 500 miljoner kronor per år från och med 2029. Vidare menar man också att förslagen påverkar balansen mellan civilsamhället och den offentliga sektorn då reformen kommer att leda till att fler människor i Sverige kommer att sakna egen försörjning, samtidigt som de inte kan få något annat offentligt stöd än möjligen bistånd vid en akut nödsituation, vilket sannolikt kommer att öka efterfrågan på insatser från frivillig- och välgörenhetsorganisationer.

Att utestänga människor som vistas i Sverige från socialförsäkringssystemet riskerar i allra högsta grad att öka utanförskap och klyftor, och sätta hård press på kommuner och civilsamhälle, något som även utredningen själva pekar på. I övrigt anser jämställdhetsutskottet det viktigt att lyfta att en sådan förskjutning till att skilja på människor riskerar att öppna upp för

ytterligare kravställan på alla medborgare kring vem som ska eller inte ska få tillgång till socialförsäkringsförmåner.

Människor i Sverige och i Umeå specifikt har hög tilltro till myndigheter, en viktig komponent i att skapa ett socialt hållbart samhälle. Ett sådant här förslag riskerar att slå undan benen för en stor del av den tilliten och konsekvenserna i form av förlorad tillit och ökad uppgivenhet inför den egna livssituationen riskerar, som utredningen själva skriver, öka andelen människor som lever utanför samhället.

Förslagens konsekvenser för jämställdheten

Reformen förväntas innebära ett större bortfall av både socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd bland kvinnor än bland män. Kvinnors disponibla inkomster minskar därmed mer än männens. Erfarenheter från Danmark tyder på att det framför allt är män som kommer att arbeta mer till följd av reformen. Den ekonomiska utsattheten förväntas öka påtagligt bland kvinnor som kommer till Sverige från tredjeland.

Jämställdhetsutskottet anser att förslagen i utredningen därmed helt går emot den svenska jämställdhetspolitiken där ett av delmålen har fokus på ekonomisk självständighet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Delmålet tar sikte på fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män och omfattar inkomster i form av lön och näringsverksamhet, avkastning på kapital, ersättningar och bidrag samt effekter av skatter och avgifter.

Förslagens konsekvenser för barn

Utredningen skriver att uppskattningsvis 60 000 barn kommer att påverkas av kvalificeringsvillkoren för socialförsäkringsförmåner och 3 200 barn av kvalificeringsvillkoret för ekonomiskt bistånd. Omkring 50 000 barn bor i hushåll som inte kommer att ha rätt till barnbidrag under kvalificeringstiden. Bland personer från tredjeland förväntas andelen som lever i ekonomisk utsatthet öka med två procentenheter och 2 000 fler barn kommer att bo i ekonomiskt utsatta familjer. Detta för med sig flera risker, bland annat för sämre hälsa, missbruk, brottslighet och olika former av exploatering. Studier från Danmark tyder också på att barnen i dessa

familjer i allmänhet får försämrade framtidsutsikter genom att färre deltar i förskoleverksamhet, fler begår brott och skolresultaten försämras.

Sedan 2020 är barnkonventionen svensk lag. Konventionen innehåller 54 artiklar som tillsammans utgör en helhet. Det finns i barnkonventionen sedan fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn:

- Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3. Vid alla beslut som rör barn ska det i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
- Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

Jämställdhetsutskottet anser att utredningens förslag bryter mot artikel 2, 3 samt 6. I de fall utredningens förslag inte kommer att genomföra dialog med de barn som riskerar att hamna i fattigdom och utsatthet om utredningens förslag blir verklighet bryter förslaget även mot artikel 12. Jämställdhetsutskottet anser det anmärkningsvärt att utredningen så tydligt väljer att strunta i svensk lagstiftning.

Beslutsunderlag

Remiss

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson

Annika Dalén

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Alireza Mosahafi (M) för Moderaterna och Lucas Nilsson (KD) – avslag till tjänsteskrivelsen och bifall till eget förslag till yttrande;

”Umeå kommun tillstyrker förslaget i betänkandet En ny modell för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för nyanlända och icke-medborgare (S2025/00911).

Utredningen presenterar en tydlig och samlad modell för hur nyanlända och icke-medborgare ska kvalificera sig till socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd. Den föreslagna femåriga kvalificeringstiden, med möjlighet till förkortning genom arbete, bedöms skapa tydliga incitament till egen försörjning och främja snabbare etablering.

Förslaget bidrar till ett mer hållbart och rättvist välfärdssystem och tydliggör ansvarsfördelningen mellan stat och kommun. Detta är särskilt viktigt för att långsiktigt säkra socialtjänstens kapacitet och effektivitet. De förväntade sysselsättningseffekterna är positiva, och modellen bedöms stärka både den ekonomiska integrationen och samhällsgemenskapen. Umeå kommun ser även att förslaget kan bidra till ökad jämställdhet genom att fler kvinnor kan komma in i arbete tidigare.

Sammanfattningsvis anser Umeå kommun att utredningens förslag är väl underbyggt, tydligt i sin struktur och ett steg mot en långsiktigt hållbar integrationspolitik.”

Tobias Holmbom (V) och Charlotta Westerlund för Socialdemokraterna –
bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Ordförande ställer tjänsteskrivelsens förslag mot Moderaternas ändringsförslag. Jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Alireza Mosahafi (M), Josefin Gustafsson (M) och Lucas Nilsson (KD)
reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

KSdiarium

§ 35

Diariennr: KS-2025/00156

JUSK Kurser och konferenser 2025

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att ledamöter och ersättare i utskottet ges möjlighet att delta på konferensen och att man anmäler sig själv och meddelar nämndsekreteraren.

Ärendebeskrivning

Tillsammans för jämställd hälsa – en regional konferens om genus, hälsa i arbetslivet och psykisk hälsa, Skellefteå 10 september 2025.

Kurser och konferenser som utskottet beslutar om ger ledamot/ersättare rätt till ersättning samt arvode i enlighet med Arvodesregler.

§ 36

Diariennr: KS-2025/00245

Informationer 2025-06-05

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

att till protokollet notera att utskottet tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet ges information om aktuella händelser inom förvaltningen;

- Deltagande i Eurocities i Amsterdam för att informera om Umeå kommuns utbyte med Cento, Italien.
- Utbyte med Umeå universitet och datavetenskap.

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av de personer som listas i signaturpanelen.

Underskrifterna uppfyller kraven för avancerad elektronisk underskrift enligt definitionen i eIDAS (EU:s förordning 910/2014).

Äktheten kan valideras enligt internationella standarder i en valideringstjänst som uppfyller förordningen. Validering kan exempelvis göras här: <https://validate.signport.se/>

Där finns även information om hur validering kan göras i Adobe Acrobat Reader.

Notera, om dokumentet skrivs ut på papper, eller 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet kan valideras.